Den okände demonstranten på Himmelska fridens torg, juni 1989, foto: Stuart Franklin, Magnum Photos.

BILD 4: MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, LAGSTIFTNING OCH DEMOKRATI

Demonstrationer i Peking

Fotografier togs i Kinas huvudstad Peking i samband med de omfattande protesterna för demokrati och yttrandefrihet i juni 1989 då hundratals kineser, främst studenter, dödades eller skadades. Kina var då och är fortfarande i dag en enpartistat med omfattande censur. Den politiska friheten är strikt begränsad och utländska regeringar kritiserar ofta Kina för de omfattande brotten mot de medborgerliga fri- och rättigheterna.

1989 utbröt protester för demokrati och mot korruption. Protesterna började bland studenter i huvudstaden men spred sig till många andra städer. I Peking belägrade demonstranterna Himmelska fridens torg. Efter en dryg månad satte

regimen in militär. Demonstranterna försökte barrikadera vägarna in mot de centrala delarna av staden, men militären öppnade eld och det var här, i stadens ytterområden, som de flesta dödades. När militären nådde Himmelska fridens torg fick demonstranterna ett ultimatum: lämna torget frivilligt annars tvingar vi bort er. Studenterna övertalades av studentledarna att ge upp.

5 juni 1989

Stuart Franklins bild är tagen dagen efter massakern, den 5 juni. Han befann sig på ett hotell intill Changan Boulevard, en bred aveny som leder ut från Himmelska fridens torg och som – precis som torget – vid den här tiden var rensat på människor. När en konvoj med stridsvagnar var på väg ut från torget klev en ung man plötsligt fram och blockerade vägen. Fordonen stannade. De försökte köra runt mannen men han spärrade vägen. Efter en stund kom ett par civilklädda män fram och ledde bort honom.

Vem mannen var eller hur det gick för honom är okänt. Det finns olika teorier: Att han dödades efteråt, att han fortfarande sitter fängslad, att han lever men inte vet om att han är känd eller inte vill röja sin identitet. Det finns också olika teorier om vilka de andra männen var: civila poliser som grep honom eller vanliga Pekingbor som räddade honom.

Diskussionsfrågor

Varför har bilden blivit så känd? Vem har makten i det här ögonblicket? Vad har egentligen demokrati och mänskliga rättigheter med fred att göra? Hur kan förtryck leda till våld och konflikter? Vad kan vi behöva stå upp för i vårt samhälle i dag? Vad krävs för att våga göra det?

Exempel på Nobelpristagare i fred som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter:

Aung San Suu Kyi (se s. 42), Martin Luther King, Den 14:e Dalai Lama, Nelson Mandela, Liu Xiaobo.

LÄNKTIPS:
https://www.youtube.com/watch?v=qq8zFLIftGk (filmklipp av händelsen)
http://nigelwarburton.typepad.com/virtualphilosopher/2006/12/magnum_link_to_.html
(intervju med Stuart Franklin som tagit bilden)
http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4313282.stm
(intervju med en annan fotograf som var med Franklin och också fotograferade samma händelse)
http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Mansklig-sakerhet/Folkratt/
(om folkrätt och mänskliga rättigheter)
http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/liu-xiaobo-ett-ar-efter-fredspriset-bei-ling-tecknar-sin-vans-levnadsode/
(artikel om Liu Xiaobo och vad som fick honom att återvända till Kina när demonstrationerna bröt ut)